

Janetta Belgrau

Działania wychowawcze i dydaktyczne na rzecz małej ojczyzny

Szkoła Podstawowa im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Borczu to mała szkoła znajdująca się pośrodku tzw. Szwajcarii Kaszubskiej, w gminie Somonino w powiecie kartuskim. W okolicy tej mieszkają zarówno rodziny kaszubskie, z wielopokoleniową tradycją, jak i ludność napływowa. Z moich obserwacji, jako nauczyciela regionalisty, wynika, że ta druga grupa jest zainteresowana poznawaniem języka, kultury i historii regionu na równi z rodowitymi Kaszubami. Powyższą tezę potwierdza fakt, że w naszej szkole w roku 2020/2021 sto procent uczniów z klas I-VII uczęszczało na lekcje języka kaszubskiego, choć są one fakultatywne. W Szkole Podstawowej w Borczu uczyć języka kaszubskiego od 5 lat. Moim głównym celem jest zaszczepienie w uczniach miłości do naszej małej ojczyzny. Pragnę, by uczniowie byli dumni z tego, że są częścią tak pięknej geograficznie i przyrodniczo oraz bogatej kulturowo ziemi kaszubskiej.

Uczniowie klasy III promują inicjatywę „Chcemë sã spisac dlô Kaszëb”

Naukę przedmiotu *język kaszubski* opieram, niezależnie od klasy, na trzech filarach: poznawaniu języka kaszubskiego, kultury regionu oraz historii regionu. Podczas zajęć lekcyjnych staram komunikować się z uczniami wyłącznie w języku kaszubskim. Obserwuję, że już samo osłuchanie się z językiem przynosi pozytywne rezultaty dla ich dalszej nauki. Z czasem bowiem uczniowie sami podejmują próby formułowania swoich wypowiedzi w języku kaszubskim. Ponadto, uczniowie podczas zajęć poznają gramatykę kaszubską, uczą się pisać i czytać w naszym języku regionalnym. Kaszuby są regionem niezwykle bogatym kulturowo i historycznie. Podczas zajęć przybliżam uczniom prozę i poezję kaszubską. W szczególności sposób na wyobraźnię uczniów działają legendy

i baśnie kaszubskie, które przekazywane przez wieki z ust do ust, utrwały wśród ludności pamięć o najważniejszych wydarzeniach oraz tłumaczyły to, co niezrozumiałe¹. W legendach tych królują takie postacie jak: silne, ale niemądre stołemy, złe purtki czy podstępne rusałki.

Kolejnym elementem zajęć, w którym przeplata się nauka języka i kultury jest poznawanie pieśni oraz tańców kaszubskich. Uczniowie, szczególnie ci z klas młodszych, reagują wielkim entuzjazmem na nowe piosenki oraz układy taneczne, zaś zajęcia takie traktują jak zabawę. Tymczasem, to właśnie poprzez pieśni i piosenki najłatwiej przyswajają nowe słówka oraz całościowo język kaszubski.

Praca konkursowa uczennicy klasy II Weroniki Elgert „Bôjczy i bôjeczczzi z serca Kaszëb”

Praca nauczyciela regionalisty wymaga wiele kreatywności. Dostępne podręczniki, choć są niezwykle przydatne w nauce języka, to jednakże nie mogą wyczerpać całości pracy z uczniami. Aby zachęcić dzieci do nauki języka kaszubskiego oraz poznawania historii i kultury regionu, organizuję wiele aktywności, które to często wychodzą poza ramy nauki w klasie. W szczególności moi uczniowie, w ramach zajęć języka kaszubskiego, uczestniczą w wyjazdach edukacyjno-historycznych (np. wyjazd do Wejherowa i Piaśnicy – miejsca ludobójstwa na ludności kaszubskiej), wycieczkach rowerowych do ciekawych miejsc w okoli-

¹ *Legendy kaszubskie*, Janusz Mamelski, Wydawnictwo Region, Gdynia 2017.

cy (nieдалeko naszej szkoły w Borczu znajdują się kamienne kręgi z epoki Gotów), warsztatach z rękodzieła kaszubskiego oraz zajęciach teatralnych i plastycznych. Ponadto, w trakcie lekcji, dzieci uczą się gotować kaszubskie potrawy, np. zupę z brukwi czy pulki ze śledziami oraz tańczyć kaszubskie tańce. Z radością obserwuję moich uczniów, którzy są niezwykle aktywni podczas takich niestandardowych zajęć. Wiem, że dzięki różnorodności doświadczeń zapamiętują oni znacznie więcej materiału niż wtedy, gdy siedzą w ławkach i jedynie słuchają.

W ramach mojej pracy organizuję również wiele konkursów poszerzających wiedzę o naszym regionie. Jednym z ostatnio przeprowadzonych był Powiatowy Konkurs Fotograficzny „Mòje stronë”, którego celem było propagowanie walorów przyrodniczych oraz historycznych Kaszub, jak również rozbudzanie ciekawości wychowanków do poznania pięknych miejsc naszej małej ojczyzny. Uczniowie z 12 szkół z powiatu kartuskiego przesłali fotografie interesujących i uroczych miejsc na Kaszubach wraz z opisami. Zdjęcia te były również inspiracją do odwiedzenia nieznanych dotąd zakątków regionu.

Kolejne przedsięwzięcie, które udało mi się zorganizować w czasie pandemii i mam nadzieję, że zostanie z nami na dłużej, to szkolny konkurs „Bòjczy i bòjeczki z serca Kaszëb”. Był on adresowany do dzieci z klas I-III i wzbudził wielkie zainteresowanie społeczności szkolnej. Zadanie polegało na przedstawieniu, przy pomocy dowolnej techniki plastycznej, wybranej sceny ze swojej ulubionej baśni lub legendy kaszubskiej. Głównym celem tegoż konkursu było zachęcenie uczniów do jeszcze lepszego poznania literatury kaszubskiej oraz odkrycia tego, jak nasi przodkowie, przy pomocy właśnie legend i podań, postrzegali świat, który ich otaczał.

Ponadto, aby zainteresować uczniów literaturą kaszubską oraz rozbudzić w nich pasję czytania w języku kaszubskim, organizuję w szkole Gminny Konkurs

Wycieczka rowerowa do Michalina i okolic – klasa V i VI

„Méster Bělnégò Czětaniô”. Uczniowie, ze szkół z naszej gminy Somonino, rywalizują o tytuł Mistrza pięknego czytania. Zaznaczyć trzeba, że aby na taki tytuł zasłużyć należy wykazać się nie tylko umiejętnością płynnego czytania w języku kaszubskim, ale również poprawnym akcentowaniem oraz ogólną melodyjnością języka.

Co roku w naszej szkole (z wyjątkiem ostatnich dwóch pandemicznych lat) organizuję „Dzień Kaszubski”, którego celem jest promowanie kultury kaszubskiej wśród lokalnej społeczności. Jest to ogromne przedsięwzięcie, w którym biorą udział mieszkańcy miejscowości Borcz. Do wspólnego świętowania i dzielenia się swoją wiedzą zapraszani są twórcy ludowi. Z moimi uczniami przygotowuję część artystyczną, podczas której deklamowane są wiersze, śpiewane piosenki, prezentowane skecze – wszystko to oczywiście w języku kaszubskim. Zawsze jest też czas na piękne tańce w strojach regionalnych.

Jestem Kaszubką i nauczycielem języka kaszubskiego, dlatego podejmuję wiele inicjatyw, aby język, kultura i tradycje kaszubskie przetrwały. Moim głównym dążeniem oraz pasją jest zaszczepienie w uczniach miłości do Kaszub oraz pokazywanie im na co dzień piękna tej krainy. Ponadto celem moich działań wychowawczych i dydaktycznych jest również uświadomienie uczniom, że wielkie rzeczy rodzą się w „małych ojczyznach” i aby prawdziwie kochać wielką ojczyznę, trzeba najpierw poznać i pokochać swą małą ojczyznę.

Uczniowie klasy V i VI podczas konkursu „Rodnô Mòwa” w Somoninie

Janetta Belgrau

Nauczyciel języka kaszubskiego z 5 letnim stażem. Uczy języka kaszubskiego w Szkole Podstawowej im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Borczu oraz w Szkole Podstawowej im. ks. dr. Stanisława Sychowskiego w Skrzyszewie.